

REPUBLIKA SLOVENIJA
DRŽAVNI ZBOR

Poslanska skupina Slovenske demokratske stranke

Šubičeva ulica 4, 1000 Ljubljana

t: 01 478 95 30, f: 01 478 98 77, e: ps-sds@dz-rs.si, www.dz-rs.si

**Skupina poslank in poslancev
(prvopodpisani Jože Tanko)**

Ljubljana, 22. april 2016

Dr. Milan Brglez
Predsednik Državnega zbora

Spoštovani!

Na podlagi 88. člena Ustave Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 33/91-I, 42/97, 66/00, 24/03 69/04, 68/06 in 47/13), 19. člena Zakona o poslancih (Uradni list RS, št. 112/05 - uradno prečiščeno besedilo, 20/06 - ZNOJF-1, 109/08, 39/11 in 48/12) in 114. člena Poslovnika Državnega zbora Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 92/07 - uradno prečiščeno besedilo, 105/10 in 80/13) vlagamo spodaj podpisane poslanke in poslanci

**PREDLOG ZAKONA O SPREMEMBAH
ZAKONA O PREPREČEVANJU DELA IN ZAPOSLOVANJA NA ČRNO,**

ki ga pošiljamo v obravnavo na podlagi 114. in 115. člena Poslovnika Državnega zbora Republike Slovenije.

Pri obravnavi predloga zakona v Državnem zboru in pri delu njegovih delovnih teles bo sodelovala Suzana Lep Šimenko.

Prilogi:

- predlog Zakona o spremembah zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno
- podpisi poslancev in poslank:

Jože Tanko
Anja Bah Žibert
Franc Breznik
Nada Brinovšek

Andrej Čuš
Jelka Godec
Dr. Vinko Gorenak
Mag. Branko Grims
Eva Irgl
Janez Janša
Danijel Krivec
Zvonko Lah
Suzana Lep Šimenko
Tomaž Lisec
Mag. Anže Logar
Žan Mahnič
Bojan Podkrajšek
Mag. Marko Pogačnik
Marijan Pojbič
Mag. Andrej Šircelj
Ljubo Žnidar

PREDLOG ZAKONA O SPREMEMBAH ZAKONA O PREPREČEVANJU DELA IN ZAPOSLOVANJA NA ČRNO

I. UVOD

1. OCENA STANJA IN RAZLOGI ZA SPREJEM ZAKONA

Zakonu o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno (Uradni list RS, št. 32/14 in 47/15 – ZZSDT) je za izvajanje osebnega dopolnilnega dela vpeljal vrednotnice, ki se kupijo pred samim izvajanjem dela za 9 eurov mesečno. Iz tega zneska se krijeta minimalno pokojninsko in zdravstveno zavarovanje izvajalca osebnega dopolnilnega dela. Sistem vrednotnic se je začel uporabljati s 1. januarjem 2015. V letu 2015 je bilo v sistem osebnega dopolnilnega dela prijavljenih 5.444 oseb, izdanih je bilo v 17.610 vrednotnic, kar je v blagajno ZPIZ in ZZZS prineslo skupno 158.490 eurov prihodkov.

V javnosti so se po enem letu uporabe vrednotnic pojavili podatki o stroških sistema vrednotnic. Tako je bilo za vzpostavitev sistema vrednotnic s prilagoditvijo programske opreme do konca leta 2015 okoli 200.000 eurov stroškov. Sama obdelava in kontrola vrednotnic prav tako predstavlja določene stroške. Časnik Finance je strošek izdaje in kontrole za leto 2015 ocenil na 349.000 evrov, kjer je upošteval strošek dela pri izdaji vrednotnic v višini 220.000 eurov, strošek administracije AJ PES v višini 24.000 evrov, strošek administracije MJU v višini 24.000 evrov in strošek obdelave poročil, posredovanih FURS-u v višini 81.000 evrov. Če odmislimo fiksne stroške, ki so bili potrebni za vzpostavitev sistema vrednotnic, je bil strošek delovanja sistema vrednotnic okoli 349.000 eurov na leto, prihodek pa zgolj 158.490 eurov. Glede na to, da gre celotni prihodek v blagajno ZPIZ in ZZZS za stroške pravic iz zavarovanja, ga ne moremo šteti kot prihodek blagajne ZPIZ ali ZZZS. Že hiter pregled torej pokaže, da sistem vrednotnic predstavlja bistveno večji letni strošek, kot pa je iz tega naslova prihodkov.

Vrednotnice po sistemu, kot je bil sprejet z Zakonom o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno, ne predstavljajo nikakršne dodane vrednosti temveč zgolj obremenitev javnih sredstev. Poleg tega pomenijo dodatno birokratizacijo osebnega dopolnilnega dela, ki bi moralo že po svojem namenu biti regulirano tako, da pomeni enostavno opravljanje tega dela. Edina pozitivna lastnost sistema vrednotnic je v tem, da se izvajalcem osebnega dela vplačani prispevki upoštevajo v pravice iz zavarovanja, pa še to v zelo majhni meri, na višino katere niti naročnik, niti izvajalec naročila ne morejo vplivati (kot npr. pri prostovoljnem zavarovanju, ki je izvajalcev osebnega dopolnilnega dela še vedno na voljo).

Poleg tega sistem vrednotnic predstavlja izjemno lahko priložnost za prikrivanje dela na črno, saj vzpostavlja okvir, ki se lahko zlorablja za dejansko povišanje stopnje sive ekonomije. Cena vrednotnice je namreč fiksna (9 eur na mesec) in ni odvisna od višine dejanskega plačila dela. V praksi je zelo lahko prikriti dejansko delo in plačilo preko meje, ki je določena za zakonom, saj za zakonito kritje tega dela zadostuje le vrednotnica izdana v tekočem mesecu, ko se delo opravlja. Namesto, da bi se inšpekcije osredotočala na dejanska plačila in dejansko delo, se tako sedaj osredotočajo le na to, ali je vrednotnica za delo izdana, ali ne.

Obstoječi sistem vrednotnic določa obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje ter zdravstveno zavarovanje. Ta obveznost velja ne glede na to, ali so izvajalci osebnega dopolnilnega dela že zavarovani drugje in ne glede na to, ali so takšna zavarovanja sploh potrebna pri opravljanju vseh oblik osebnega dopolnilnega dela - npr. pri izvajanju inštrukcij ni

potrebno zavarovanje za smrt ali poškodbo pri delu ali za poklicno bolezen. Obstoječi sistem osebnega dopolnilnega dela tako posamezniku, ki osebno dopolnilno delo izvaja, ne omogoča, da sam odloči, katere oblike zavarovanja so za njegovo obliko osebnega dela sploh potrebne. Vsekakor je potrebno zasledovati, da se izvajalcem osebnih dopolnilnih del omogoči izvajanje načela »vsako delo šteje«. Zaradi manjšega obsega in fleksibilnosti tega dela pa jim je potrebno omogočiti, da si oblike zavarovanja izberejo sami in jih tako razbremeniti nepotrebne birokratizacije ter plačevanja prispevkov za zavarovanje, ki jim ne koristi.

2. CILJI, NAČELA IN POGlavITNE REŠITVE PREDLOGA ZAKONA

2.1. Cilji in načela

S predlogom zakona se zasleduje naslednje cilje in načela:

- zagotoviti manjšo birokratizacijo pri opravljanju osebnega dopolnilnega dela;
- odpraviti rešitve, ki za javna sredstva predstavljajo nesorazmerno velik strošek glede na učinek;
- omogočiti izvajalcem osebnega dopolnilnega dela, da se prostovoljno pokojninsko zavarujejo za čas, ki si ga sami izberejo;
- stimulirati inšpekcijske organe, da bodo preverjali dejansko delo in plačilo za osebno dopolnilno delo;
- ohraniti načelo »vsako delo šteje«.

2.2. Poglavitne rešitve

S predlogom zakona se iz veljavnega Zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno črta člene, ki predstavljajo zakonsko podlago za sistem vrednotnic. Takšna ureditev se nadomesti z ureditvijo, ki je veljala pred tem. Edina izjema je, da se omejitev dohodka iz osebnega dopolnilnega dela ohrani na sedanjih ureditvi, kar pomeni, da polletni prihodki iz naslova tega dela ne presegajo treh povprečnih neto mesečnih plač v Republiki Sloveniji iz preteklega leta.

Predlog zakona omogoča osebam, ki opravljajo osebno dopolnilno delo, da se lahko po svoji izbiri prostovoljno pokojninsko in invalidsko ter zdravstveno zavarujejo za isti obseg pravic kot po dosednji ureditvi osebnega dopolnilnega dela preko vrednotnic. Obseg pravic je torej pokojninsko in invalidsko zavarovanje, zavarovanje za posebne primere po ZPIZ2 in zdravstveno zavarovanje za poklicne bolezni ter poškodbe pri delu. Oseba, ki izvaja osebno dopolnilno delo, se bo lahko zavarovala za pokojninsko in invalidsko zavarovanje v višini, ki si jo bo sama izbrala, vendar najmanj 7 eurov na mesec, kot je do sedaj bil prispevek po eni vrednotnici za mesečno delo. Vplačani prispevki se bodo kot do sedaj sorazmerno prevrednotili v obseg pravic iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja. Zdravstveno zavarovanje kot zavarovanje za poklicne poškodbe in bolezni se bo prav tako lahko vplačalo na prostovoljni podlagi, in sicer v višini obstoječega pavšala 8,18 eur mesečno.

3. OCENA FINANČNIH POSLEDIC PREDLOGA ZAKONA ZA DRŽAVNI PRORAČUN IN DRUGA JAVNA FINANČNA SREDSTVA

Predlog zakona bo imel pozitivne finančne posledice za državni proračun, saj ne bo več povzročal dodatnih stroškov za delovanje sistema vrednotnic, tako z vidika izdaje vrednotnic kot tudi njihove kontrole.

Učinkov oziroma prilivov za prostovoljno pokojninsko in invalidsko zavarovanje ter zavarovanje za primer poškodbe pri delu ni mogoče napovedati, saj je odvisno od odločitev posameznih izvajalcev osebnega dopolnilnega dela.

4. NAVEDBA, DA SO SREDSTVA ZA IZVAJANJE ZAKONA V DRŽAVNEM PRORAČUNU ZAGOTOVLJENA, ČE PREDLOG ZAKONA PREDVIDEVA PORABO PRORAČUNSKIH SREDSTEV V OBDOBJU, ZA KATERO JE BIL DRŽAVNI PRORAČUN ŽE SPREJET

Za izvajanje zakona ni potrebno zagotoviti dodatnih sredstev za obdobje, v katerem je državni proračun sprejet.

5. UREDITEV V DRUGIH PRAVNIH SISTEMIH IN PRILAGOJENOSTI PREDLAGANE UREDITVE PRAVU EVROPSKE UNIJE.

Predlog zakona ni povezan s pravnim redom Evropske unije in je specifična vsake države članice.

Hrvaška

Leta 2012 je Hrvaška sprejela zakon, s katerim je uvedla vavčerski sistem na področju kmetijstva za sezonska dela. Če se bo sistem izkazal kot uspešen, se bo predvidoma razširil tudi na področje turizma, dela v gospodinjstvu in na druga sezonska dela. Delodajalci delavce plačajo z vavčerjem, ki vključuje tudi davke in socialne prispevke in so veljavni za posamezen dan dela. Delodajalci prejmejo spodbude za prijavo sezonskega dela. Sistem postavlja določene omejitve: minimalna plača na dan, maksimalno število ur dela na dan, sezonski delavec lahko dela največ 90 dni na leto.

Švedska

V letu 2007 je bil uveljavljen preventivni ukrep, ki določa, da morajo imeti v frizerskih salonih, restavracijah in čistilnicah obvezne registre osebja. Ukrep omogoča, da so nenapovedane inšpekcije učinkovitejše, prav tako pa se s tem omejuje število dokumentov, potrebnih za pregled. Le tri mesece po uveljavitvi ukrepa je bilo ocenjeno, da je država prejela dodatnih 10,8 milijona evrov prihodkov iz davka.

Belgija

V Belgiji je bil uveden sistem elektronske prijave delavcev. Delodajalcem ni več treba hraniti registra oseb, ker je ob vsaki priložnosti, ko je delavec zaposlen ali zapusti delodajalca, ta podatek v elektronski obliki na voljo vsem agencijam socialne varnosti. Namen vpeljave tega sistema je bil, da delodajalci elektronsko obveščajo institucije o delavcih, ki delajo ali ne delajo več pri njih. Čeprav uradna ocena sistema še ni bila narejena, številke o uporabi kažejo, da je bila vpeljava sistema pozitivna.

6. DRUGE POSLEDICE, KI JIH BO IMEL PREDLOG SPREJEMA ZAKONA

Sprejem zakona ne bo imel drugih posledic.

II. BESEDILO ČLENOV

1. člen

V Zakonu o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno (Uradni list RS, št. 32/14 in 47/15 – ZZSDT) se v 2. členu črta 14. točka.

Dosedanja 15. točka se preštevilči v 14. točko.

2. člen

Spremeni se 12. člen tako, da se glasi:

»(1) Za osebno dopolnilno delo se šteje, kadar posameznik osebno sam opravlja dela pomoči v gospodinjstvu in njim podobna dela, nabira in prodaja gozdne sadeže in zelišča ter opravlja druga manjša dela, pod pogojem, da določena v podzakonskem aktu iz 16. člena tega zakona in se ne opravljajo za pravno osebo, tuj pravni subjekt ali samozaposleno osebo.

(2) Za osebno dopolnilno delo se šteje tudi, kadar posameznik sam izdeluje izdelke domače in umetnostne obrti v skladu z zakonom, ki ureja obrtno dejavnost, druge izdelke, ki se izdelujejo na domu pretežno ročno ali po pretežno tradicionalnih postopkih in jih prodaja, pod pogojem, da so ta dela določena v podzakonskem aktu iz 16. člena tega zakona.

(3) Dela iz prvega in drugega odstavka tega člena se lahko opravljajo pod pogojem, če polletni prihodki iz naslova tega dela ne presegajo treh povprečnih neto mesečnih plač v Republiki Sloveniji iz preteklega leta, in če so določena v pravilniku o delih, ki jih je šteti za osebno dopolnilno delo ter o postopku priglasitve teh del.

(4) Posameznik je dolžan osebno dopolnilno delo iz prvega in drugega odstavka tega člena pred pričetkom opravljanja priglasiti pristojni upravni enoti, ki ga vpiše v seznam zavezancev, ki opravljajo osebno dopolnilno delo.«.

3. člen

Spremeni se 13. člen tako, da se glasi:

»13. člen

(višina prispevka za osebno dopolnilno delo)

(1) Oseba, ki opravlja osebno dopolnilno delo se lahko na podlagi opravljanja tega dela prostovoljno vključi v pokojninsko in invalidsko zavarovanje ter v zdravstveno zavarovanje ter s tem postane zavezanec za plačilo prispevkov s sklada s tem zakonom.

(2) Višino prispevkov za osebno dopolnilno delo za pokojninsko in invalidsko zavarovanje določi oseba, ki opravlja osebno dopolnilno delo, vendar znaša najmanj 7 eurov na mesec. Prispevek za pokojninsko in invalidsko zavarovanje se šteje za prispevek zavarovanca in prispevek delodajalca.

(3) Ne glede na prejšnji odstavek se za zavarovance iz tretjega odstavka prejšnjega člena šteje, da je plačan prispevek za posebne primere zavarovanja po ZPIZ-2.

(4) Oseba, ki opravlja osebno dopolnilno delo se lahko odloči, da se bo zdravstveno zavarovala za poškodbo pri delu in poklicno bolezen v skladu z zakonom, ki ureja zdravstveno zavarovanje.

(5) Oseba iz prejšnjega odstavka se zavaruje na podlagi četrte alineje drugega odstavka 55. člena ZZZVZ in v višini, ki je v tej alineji določena. S plačilom prispevka za zdravstveno zavarovanje se šteje, da je plačan prispevek iz četrte alineje drugega odstavka 55. člena ZZZVZ v zvezi s tretjim odstavkom 57. člena ZZZVZ in prispevek iz 55. a člena ZZZVZ.«.

4. člen

Črta se 14. člen.

5. člen

Črta se 15. člen.

6. člen

Spremeni se 16. člen tako, da se glasi:

»16. člen

(podzakonski akt za osebno dopolnilno delo)

Minister, pristojen za preprečevanje dela in zaposlovanja na črno, v soglasju z ministrom, pristojnim za finance, podrobneje predpiše dela, ki se štejejo za osebno dopolnilno delo, način priglasitve osebnega dopolnilnega dela, obrazec in način poročanja o doseženem prihodku, način in postopek prijave za plačevanje prispevkov na podlagi osebnega dopolnilnega dela.

7. člen

V 19. členu se črta 7. odstavek.

V 8. odstavku 19. člena se črta zadnja poved.

Črta se 9. odstavek 19. člena.

8. člen

Črta se 29. člen.

9. člen

Črta se 30. člen.

10. člen

Črta se 31. člen.

11. člen

Spremeni se 1. odstavek 32. člen tako, da se glasi:

» (1) Posamezniku iz prvega odstavka 13. člena tega zakona se prizna sorazmerni del obdobja zavarovanja v obveznem pokojninskem in invalidskem zavarovanju na način, ki velja za osebe, ki opravljajo delo v okviru drugega pravnega razmerja v skladu z zakonom, ki ureja pokojninsko in invalidsko zavarovanje.«.

PREHODNA IN KONČNA DOLOČBA

12. člen

Vsem, ki so v okviru osebnega dopolnilnega dela po Zakonu o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno (Uradni list RS, št. 32/14 in 47/15 – ZZSDT) vplačali prispevke za pokojninsko in invalidsko zavarovanje ter zdravstveno zavarovanje, se prispevki upoštevajo ne glede na določbe tega zakona.

13. člen

Podzakonski akt iz 16. člena tega zakona sprejme pristojni minister v roku 15 dni po začetku veljavnosti tega zakona in tako, da začne veljati z dnem začetka veljave tega zakona.

Podzakonske akte, ki so bili sprejeti na podlagi Zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno (Uradni list RS, št. 32/14 in 47/15 – ZZSDT) pristojni minister spremeni v skladu s spremembami iz tega zakona v roku 15 dni in tako, da začnejo veljati z dnem začetka veljave tega zakona.

14. člen

Ta zakon začne veljati 15. dan po objavi v Uradnem listu RS, uporabljati pa se začne v roku 60 dni po objavi v Uradnem listu RS.

III. OBRAZLOŽITEV

K 1. in 2. členu

S tema dvema členoma se črta definicije vrednotnice ter normativna podlaga za vrednotnice, ki se jo nadomesti s ureditvijo osebnega dopolnilnega dela, ki je veljala pred sprejemom sedanjega zakona. Z izjemo, da se omejitev prihodkov osebnega dopolnilnega dela ohrani na sedanji višini, ki je tri povprečne neto mesečne plače izplačane v Republiki Sloveniji preteklo leto.

K 3. členu

Člen ureja pravno podlago za prostovoljno zavarovanje oseb, ki opravljajo osebno dopolnilno delo. Osebe se lahko zavarujejo v sistemu pokojninskega in invalidskega zavarovanja v istem obsegu pravic kot po dosedanjem sistemu vrednotnic in sicer tako, da se vplačani prispevki kot do sedaj sorazmerno prevrednotijo v obseg pravic pokojninskega in invalidskega zavarovanja. Prav tako se lahko zavarujejo v okviru zdravstvenega zavarovanja z istim mesečnim pavšalom, kot to velja za druge osebe po četrti alineji drugega odstavka 55. člena ZZVZZ tako, da plačujejo isti mesečni pavšal v višini 8,18 eurov za isti obseg pravic kot do sedaj v sistemu vrednotnic.

K 4., 5., 6., 7., 8., 9. in 10. členu

Predlogi členov so namenjeni črtanju določil obstoječega zakona, ki se nanašajo na vrednotnice.

K 11. členu

S tem členom se ustrezno spremeni del, ki se nanaša na dosedanje vrednotnice glede odmere na podlagi vplačanih prispevkov v pokojninskem in invalidskem zavarovanju tako, da se ta člen lahko uporablja za sorazmerno odmero pravic na podlagi dosedanje ureditve.

K 12. členu

S tem členom se ohranjajo že pridobljene pravice iz vplačila v zavarovanje na podlagi vrednotnic.

K 13. členu

Člen ureja sprejem in spremembo podzakonskih predpisov zaradi spremembe zakona v rokih, ki bodo pravočasno omogočili sprejem do uveljavitve zakona.

K 14. členu

Člen določa začetek veljavnosti zakona in začetek uporabe zakona.

IV. BESEDILO ČLENOV, KI SE SPREMINJAJO

2. člen

(pojmi)

(1) Pojmi, uporabljeni v tem zakonu, imajo naslednji pomen:

1. delavec ali delavka (v nadaljnjem besedilu: delavec) je fizična oseba, ki je v delovnem razmerju;
2. delodajalec ali delodajalka (v nadaljnjem besedilu: delodajalec) je pravna ali fizična oseba, tuj pravni subjekt, samozaposlena oseba ali drug subjekt, kot so državni organ, lokalna skupnost, podružnica tujega podjetja ter diplomatsko in konzularno predstavništvo ali mednarodna organizacija, pri kateri se opravlja delo ali omogoča opravljanje dela;
3. državljan ali državljanica tretje države (v nadaljnjem besedilu: državljan tretje države) je državljan države, ki ni država članica Evropske unije, Evropskega gospodarskega prostora ali Švicarske konfederacije, razen če je ta oseba družinski član državljana države članice Evropske unije, Evropskega gospodarskega prostora ali Švicarske konfederacije;
4. nezakonita zaposlitev pomeni zaposlitev državljana tretje države, ki nezakonito prebiva v Republiki Sloveniji;
5. nezakonito prebivanje je prebivanje državljana tretje države, ki v Republiki Sloveniji ne prebiva v skladu z določbami zakona, ki ureja vstop, prebivanje in odstranitev tujcev, ali zakona, ki ureja mednarodno zaščito;
6. oglaševalska organizacija je vsaka pravna oseba, tuj pravni subjekt, samozaposlena oseba ali oseba s kako drugače urejenim statusom, ki se ukvarja z izdelavo oglasnih sporočil, distribucijo oglasnih sporočil oziroma omogočanjem objave oglasnih sporočil;
7. plačilo osebe, zaposlene na črno, pomeni plačo ali kakršne koli druge prejemke v denarju ali naravi, ki jih oseba prejme iz zaposlitve neposredno ali posredno od pravne osebe, tujega pravnega subjekta, samozaposlene osebe ali posameznika, in je enakovredno tistemu, ki bi ga uživali delavci, ki delajo v primerljivem delovnem razmerju;
8. podizvajalec ali podizvajalka (v nadaljnjem besedilu: podizvajalec) je vsaka pravna oseba, tuj pravni subjekt ali samozaposlena oseba, ki ji je dodeljena izvedba vseh ali dela obveznosti iz že sklenjene pogodbe;

9. pokojninsko in invalidsko zavarovanje je obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje;
10. posameznik ali posameznica (v nadaljnjem besedilu: posameznik) je domača ali tuja fizična oseba, razen samozaposlena oseba;
11. pravna oseba je gospodarska družba, zadruga, zavod ali druga pravna oseba, ki opravlja registrirano dejavnost in ima sedež v Republiki Sloveniji, državi članici Evropske unije, Evropskem gospodarskem prostoru ali Švicarski konfederaciji;
12. samozaposlena oseba je fizična oseba, ki opravlja pridobitno dejavnost ali drugo dovoljeno dejavnost;
13. tuj pravni subjekt je tuja pravna oseba ali tuja samozaposlena oseba, ki nima sedeža ali prebivališča v Republiki Sloveniji ali v državi članici Evropske unije, Evropskem gospodarskem prostoru ali Švicarski konfederaciji;
14. vrednotnica je dokument, na podlagi katerega se lahko opravlja osebno dopolnilno delo;
15. zdravstveno zavarovanje je obvezno zdravstveno zavarovanje.

(2) Pojem »posebno izkoriščevalski delovni pogoji« pomeni delovne pogoje, ki vključno s tistimi, ki nastanejo zaradi diskriminacije, kažejo na očitno nesorazmerje v primerjavi s pogoji zaposlitve zakonito zaposlenih delavcev.

12. člen

(osebno dopolnilno delo)

(1) Za osebno dopolnilno delo se šteje, kadar posameznik sam opravlja dela pomoči v gospodinjstvu, njim podobna dela ali opravlja druga manjša dela, pod pogojem, da posebni predpisi ne določajo drugače in da so določena v podzakonskem aktu iz 16. člena tega zakona.

(2) Dela iz prejšnjega odstavka se lahko opravljajo pod pogojem, da se ne opravljajo za pravno osebo, tuj pravni subjekt ali samozaposleno osebo.

(3) Za osebno dopolnilno delo se šteje tudi, kadar posameznik sam izdeluje izdelke domače in umetnostne obrti v skladu z zakonom, ki ureja obrtno dejavnost, druge izdelke, ki se izdelujejo na domu pretežno ročno ali po pretežno tradicionalnih postopkih in jih prodaja, ali kadar nabira in prodaja gozdne sadeže in zelišča, pod pogojem, da so ta dela določena v podzakonskem aktu iz 16. člena tega zakona.

(4) Posameznik mora osebno dopolnilno delo pred začetkom opravljanja priglasiti pri Agenciji Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve (v nadaljnjem besedilu: AJPES). Priglasitev se opravi prek spletnega portala AJPES ali osebno na upravni enoti, ki za posameznika priglasitev opravi prek spletnega portala AJPES.

(5) Posameznik iz prvega odstavka tega člena, ki je priglasil osebno dopolnilno delo, lahko opravlja delo za osebo, ki ima vrednotnico, ki se glasi na njegovo ime.

(6) Posameznik iz tretjega odstavka tega člena, ki je priglasil osebno dopolnilno delo, lahko opravlja dela, če ima med opravljanjem dela vrednotnico, ki se glasi na njegovo ime.

(7) Oseba iz petega odstavka tega člena in posameznik iz prejšnjega odstavka morata vrednotnico pridobiti najpozneje pred začetkom opravljanja dela. Vrednotnica velja za koledarski mesec.

(8) Posameznik, ki želi opustiti posamezno vrsto osebnega dopolnilnega dela, opustitev opravi prek spletnega portala AJPES ali osebno na upravni enoti, ki za posameznika opustitev opravi prek spletnega portala AJPES.

14. člen

(prihodki iz naslova osebnega dopolnilnega dela)

(1) Prihodek iz naslova osebnega dopolnilnega dela v posameznem polletju koledarskega leta v seštevku ne sme presežati treh povprečnih mesečnih neto plač v Republiki Sloveniji v preteklem koledarskem letu.

(2) Posameznik, ki opravlja osebno dopolnilno delo, mora polletno poročati davčni upravi o doseženem prihodku iz naslova osebnega dopolnilnega dela najpozneje do desetega dne v mesecu po preteku polletnega obdobja.

(3) Za namen preverjanja doseganja prihodka iz prvega odstavka tega člena davčna uprava vodi evidenco o doseženem prihodku iz naslova osebnega dopolnilnega dela. Evidenca vsebuje naslednje podatke:

- osebno ime in davčno številko posameznika, ki opravlja osebno dopolnilno delo;
- osebno ime ali firmo in naslov zavezanca za plačilo prispevka za osebno dopolnilno delo;
- znesek prihodka;
- obdobje, v katerem je bil prihodek dosežen.

Podatki iz evidence se uporabljajo za nadzor izpolnjevanja pogojev za osebno dopolnilno delo, za poročanje zaradi uveljavljanja pravic iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja ter zdravstvenega zavarovanja v skladu s tem zakonom in za davčni nadzor.

15. člen

(vrednotnica za opravljanje osebnega dopolnilnega dela)

(1) Vrednotnico se pridobi na podlagi vložitve zahtevka za pridobitev vrednotnice prek spletnega portala e-uprava ali osebno na upravni enoti, ki za posameznika vloži zahtevek prek spletnega portala e-uprava.

(2) Vrednotnica je izdana ob predložitvi naloga za plačilo prispevka za pokojninsko in invalidsko zavarovanje ter naloga za plačilo prispevka za zdravstveno zavarovanje in zavarovanje za poškodbo pri delu in poklicno bolezen v skladu z zakonom, ki ureja zdravstveno varstvo in zdravstveno zavarovanje, pri ponudniku plačilnih storitev ali na upravni enoti.

(3) Stroške plačilnega prometa za plačilo prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje ter za zdravstveno zavarovanje in zavarovanje za poškodbo pri delu in poklicno bolezen v skladu z zakonom, ki ureja zdravstveno varstvo in zdravstveno zavarovanje, nosi zavezanec za plačilo prispevkov.

(4) Zahtevek za pridobitev vrednotnice in vrednotnica morata vsebovati podatke, potrebne za nadzor po tem zakonu, podatke, potrebne za obračun in nadzor pravilnosti obračuna in plačila prispevka za pokojninsko in invalidsko zavarovanje ter prispevka za zdravstveno zavarovanje in prispevka za poškodbo pri delu in poklicno bolezen v skladu z zakonom, ki ureja zdravstveno varstvo in zdravstveno zavarovanje, in podatke, potrebne za uveljavljanje pravic na podlagi plačanih prispevkov.

(5) Zahtevke za pridobitev vrednotnice, ki se štejejo tudi za obračun prispevkov za socialno varnost, vložen pri davčni upravi, ministrstvo, pristojno za javno upravo, redno posreduje davčni upravi. Za izvajanje nadzora se podatki o izdanih vrednotnicah hranijo pet let.

16. člen

(podzakonski akt za osebno dopolnilno delo)

Minister, pristojen za preprečevanje dela in zaposlovanja na črno, v soglasju z ministrom, pristojnim za finance, podrobneje predpiše dela, ki se štejejo za osebno dopolnilno delo, način priglasitve osebnega dopolnilnega dela, obrazec in način poročanja o doseženem prihodku, vsebino in obliko zahtevka za pridobitev vrednotnice, vsebino in obliko vrednotnice ter podrobnejše opredeli podatke, način njihovega posredovanja in uporabe za oblikovanje prijave podatkov o zavarovalni dobi in osnovi za pokojninsko in invalidsko zavarovanje.

19. člen

(postopek nadzora)

(1) Če pri izvajanju svojih pristojnosti organ, pristojen za nadzor 3. člena tega zakona, ugotovi kršitve tega člena, z odločbo prepove opravljanje dejavnosti ali dela na črno.

(2) Če pri izvajanju svojih pristojnosti carinska uprava ugotovi kršitve iz prvega do tretjega odstavka 5. člena tega zakona, izda odločbo, s katero prepove opravljanje dela posamezniku, ki je zaposlen na črno.

(3) Če pri izvajanju svojih pristojnosti inšpektorat, pristojen za delo, ugotovi, da obstaja sum zaposlitve na črno, izda odločbo, s katero prepove opravljanje dela posamezniku, ki je zaposlen na črno, in o tem nemudoma seznaniti carinsko upravo.

(4) Zoper odločbo o prepovedi opravljanja dejavnosti ali dela oziroma zoper odločbo o prepovedi opravljanja dela posameznika, ki je zaposlen na črno, je dovoljena pritožba. Rok za pritožbo je osem dni od dneva vročitve. Pritožba zoper odločbo ne zadrži izvršitve odločbe.

(5) Nadzorni organi, ki pri izvajanju svojih pooblastil ugotovijo, da obstaja sum neizpolnjevanja davčnih obveznosti oziroma neplačanih prispevkov za obvezna socialna zavarovanja, o tem obvestijo davčno upravo.

(6) Premoženjska korist, pridobljena s kršitvijo 3. člena tega zakona, se odvzame. Glede odvzema premoženjske koristi nadzorni organi ravnajo v skladu z zakonom, ki ureja prekrške.

(7) Nadzorni organi iz tega zakona imajo neposreden vpogled v seznam posameznikov, ki opravljajo osebno dopolnilno delo, v evidenco vplačanih vrednotnic in v podatke o vključitvi oseb iz 17. člena tega zakona v obvezno zdravstveno zavarovanje, vključno z osebnimi podatki.

(8) Za namene preprečevanja dela in zaposlovanja na črno, pobiranja davkov in prispevkov ter ugotavljanja pogojev za izbris osebe iz seznama davčna uprava pridobiva podatke neposredno s povezovanjem evidenc in ima neposreden vpogled v podatke evidenc. V ta namen se davčni register in evidenca o davkih preko davčne številke poveže s seznamom posameznikov, ki opravljajo osebno dopolnilno delo, s podatki o vloženih zahtevkih za pridobitev vrednotnice in s podatki o plačanih prispevkih za pokojninsko in invalidsko zavarovanje ter zdravstveno zavarovanje na upravnih enotah, s katerimi razpolaga ministrstvo, pristojno za javno upravo.

(9) Za namen ugotavljanja lastnosti zavarovanca in priznavanja pravic iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije pridobiva podatke neposredno s povezovanjem evidenc in ima neposreden vpogled v podatke evidenc. V ta namen se matična evidenca zavarovancev in uživalcev pravic poveže s seznamom posameznikov, ki opravljajo osebno dopolnilno delo, s podatki o vloženih zahtevkih za pridobitev vrednotnice in s podatki o plačanih prispevkih za pokojninsko in invalidsko zavarovanje.

(10) Nadzorni organ, ki pri svojem delu zazna poklicno bolezen, poškodbo pri delu ali smrt osebe, zaposlene na črno, o tem obvesti Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije.

29. člen

(višina prispevka za osebno dopolnilno delo)

(1) Višina prispevkov za osebno dopolnilno delo za pokojninsko in invalidsko zavarovanje znaša sedem eurov ter za zdravstveno zavarovanje dva eura na posamezno vrednotnico. Višina prispevkov se usklajuje z gibanjem povprečne plače, izplačane za obdobje od januarja do decembra preteklega leta, v primerjavi s povprečno plačo, izplačano za enako obdobje leto pred tem in jo enkrat letno določi minister, pristojen za delo, najpozneje do 1. aprila v koledarskem letu.

(2) Prispevek za pokojninsko in invalidsko zavarovanje se šteje za prispevek zavarovanca in prispevek delodajalca.

(3) Ne glede na prejšnji odstavek se za zavarovance iz tretjega odstavka prejšnjega člena šteje, da je plačan prispevek za posebne primere zavarovanja po ZPIZ-2.

(4) S plačilom prispevka za zdravstveno zavarovanje iz prvega odstavka tega člena se šteje, da je plačan prispevek iz četrte alineje drugega odstavka 55. člena ZZVZZ v zvezi s tretjim odstavkom 57. člena ZZVZZ in prispevek iz 55.a člena ZZVZZ.

30. člen

(zavezanci za plačilo prispevka za osebno dopolnilno delo in zavezanci za prijavo)

(1) Zavezanec za plačilo prispevka za posameznike iz prvega odstavka 12. člena tega zakona je oseba, ki želi, da se pri njej opravijo dela, ki se štejejo za osebno dopolnilno delo.

(2) Zavezanec za plačilo prispevka za posameznike iz tretjega odstavka 12. člena tega zakona je posameznik, ki opravlja osebno dopolnilno delo.

(3) Zavezanec za prijavo v zdravstveno zavarovanje iz drugega odstavka 28. člena tega zakona je posameznik, ki priglasi osebno dopolnilno delo.

31. člen

(pobiranje prispevka)

(1) Prispevek za pokojninsko in invalidsko ter zdravstveno zavarovanje na podlagi osebnega dopolnilnega dela pobira davčna uprava.

(2) Če ni s tem zakonom drugače določeno, se glede postopka pobiranja prispevka, pravic in obveznosti zavezanca, varovanja podatkov in pristojnosti davčnega organa uporablja zakon, ki ureja davčni postopek in davčno službo.

(3) Zahtevek za pridobitev vrednotnice se šteje za obračun prispevkov za socialno varnost po zakonu, ki ureja davčni postopek, vložen pri davčnem organu. Za ta obračun se ne uporabljajo določbe zakona, ki ureja davčni postopek, s katerimi se ureja predložitev davčnega obračuna po izteku predpisanega roka, popraviljanje pomanjkljivosti oziroma pomot v davčnem obračunu ter popraviljanje davčnega obračuna, če je davčna obveznost izkazana previsoko.

(4) Obveznost za plačilo prispevka za pokojninsko in invalidsko ter zdravstveno zavarovanje na podlagi osebnega dopolnilnega dela nastane z vložitvijo zahtevka za pridobitev vrednotnice. Če se delo opravlja v nasprotju s sedmim odstavkom 12. člena tega zakona, obveznost za plačilo prispevkov nastane z začetkom opravljanja dela,

(5) Obveznost za plačilo prispevka iz prejšnjega odstavka mora biti plačana najpozneje v 10 dneh od nastanka obveznosti za plačilo prispevka.

(6) V postopkih, ki jih davčna uprava začne na zahtevo stranke, ni mogoče zahtevati vračila prispevka.

(7) Zavezanec za plačilo prispevka iz prejšnjega člena plača prispevek prek spletnega portala e-uprava ali osebno na upravni enoti, ki za posameznika plačilo opravi prek spletnega portala e-uprava. Pri plačilu prispevka v gotovini na upravni enoti se ne glede na zakon, ki ureja davčni postopek, šteje, da je prispevek plačan na dan plačila prispevka na upravni enoti.

32. člen

(ugotovitev zavarovalne dobe in osnove za pokojninsko in invalidsko zavarovanje za posameznike, ki opravljajo osebno dopolnilno delo)

(1) Posamezniku iz prvega odstavka 28. člena tega zakona se prizna sorazmerni del obdobja zavarovanja v obveznem pokojninskem in invalidskem zavarovanju na način, ki velja za osebe, ki opravljajo delo v okviru drugega pravnega razmerja v skladu z zakonom, ki ureja pokojninsko in invalidsko zavarovanje.

(2) Posamezniku iz prejšnjega odstavka se na podlagi plačanih prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje iz naslova osebnega dopolnilnega dela v preteklem koledarskem letu ugotovi znesek osnove, ki se upošteva za izračun pokojninske osnove.

(3) Znesek osnove iz prejšnjega odstavka se ugotovi tako, da se na podlagi vsote vplačanih prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje iz preteklega koledarskega leta izračuna višina osnove, ob upoštevanju določbe prejšnjega odstavka. Višina osnove se ugotovi na podlagi prispevnih stopenj, ki veljajo za plačilo prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje v skladu z zakonom, ki ureja prispevke za socialno varnost, na dan plačila teh prispevkov.

(4) Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije na podlagi podatkov, ki mu jih posreduje davčna uprava, ugotovi obdobja zavarovanja in osnovo za posameznike iz prvega in drugega odstavka tega člena na način, ki velja za osebe, ki opravljajo delo v okviru drugega pravnega razmerja v skladu z zakonom, ki ureja pokojninsko in invalidsko zavarovanje, če s tem zakonom ni drugače določeno.

(5) Davčna uprava posreduje Zavodu za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije podatke, ki so potrebni za ugotovitev obdobja zavarovanja in osnove v obveznem pokojninskem in invalidskem zavarovanju na podlagi evidence obračunov prispevkov za socialno varnost.

(6) Za osebe iz drugega odstavka tega člena Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije oblikuje tudi prijavo v zavarovanje in odjavo iz zavarovanja v skladu z zakonom, ki ureja pokojninsko in invalidsko zavarovanje, vendar je ne vloži pri prijavnomojavnosti službi Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije.